

Сиухина К. М.

Київський національний економічний університет
імені Вадима ГетьманаПРОБЛЕМНЫЕ АСПЕКТЫ УЧЕТА РЕЗЕРВОВ ОЖИДАЕМЫХ ИЛИ ПОНЕСЕННЫХ УБЫТКОВ
ПО АКТИВАМ С УМЕНЬШЕННОЙ ПОЛЕЗНОСТЬЮ

Резюме

Целью статьи является исследование экономической и учетной сущности разниц между начисленными доходами и доходами банка при отражении доходов по обесцененным активам. Установлено, что указанные различия являются частью резерва ожидаемых или понесенных убытков. Такой вывод сделан на основании сравнения учета составляющих балансовой стоимости по обесцененным и качественными активами. Сделан вывод о том, что корректировки сумм резервов по обесцененным активам осуществляется двумя методами: в корреспонденции с расходами банка при условии изменения ожидаемых поступлений и при начислении доходов банка, если актив признан обесцененным.

Ключевые слова: активы с уменьшенной полезностью, рисковое ценообразование, резерв ожидаемых или понесенных убытков, доходы по обесцененным активам, учет резервов банка, «модель ожидаемых убытков».

Siukhina K. M.

Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman

THE ACCOUNTING ISSUES OF LOSS ALLOWANCE ON IMPAIRED ASSETS

Summary

The aim of the article is to study the economic and accounting nature of differences arising between the accrued income and bank's revenues when counting income on impaired assets. The study determined that this difference is a part of loss allowance. This conclusion bases on the comparison of accounting of book value components of working and impaired assets. When reviewing accounting postings of a reserve, a conclusion was made that the adjustment of the allowances on impaired assets arises in two ways: in correspondence with the bank costs due to changes in estimated cash flow and when accruing bank's income if the asset is considered impaired.

Key words: impaired assets, risk pricing, loss allowance, income on impaired assets, banks' reserve accounting, «expected loss model».

УДК 658.15:005.52

Худик О. Б.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

У статті розглянуто теоретичні та методичні проблеми прогнозування фінансової звітності. Удосконалено методику прогнозування фінансової звітності на підґрунті комплексного аналізу тенденції зміни її показників у минулому, взаємозв'язків між окремими показниками, галузевих закономірностей. Розроблено модель оцінки ризику зниження ефективності операційної діяльності.

Ключові слова: прогнозування, ризик, стратегічний фінансовий аналіз, фінансова звітність.

Постановка проблеми. Сучасний стан розвитку економіки характеризується підвищеним ризиком і високим ступенем невизначеності, динамічними змінами факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, які складно оцінити та спрогнозувати з достатнім рівнем точності. Для прийняття дієвих управлінських рішень щодо необхідності та можливості залучення фінансових ресурсів (як інвестиційних, так і позикових), розроблення стратегії та планів розвитку підприємства виникає об'єктивна необхідність у прогнозній інформації про активи, капітал, прибутки підприємства, майбутній рівень фінансових коефіцієнтів за напрямками стратегічного фінансового аналізу. Прогнозна (похідна) фінансова звітність є способом представлення потенційного стану фінансового потенціалу підприємства на підґрунті аналізу факторів, які визначають його фінансові перспективи (як у минулому, так і на поточний

момент часу) та передбачення тенденцій їх зміни в майбутньому. Отже, актуальним залишається питання прогнозування показників фінансової звітності в умовах ризику та невизначеності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання прогнозування фінансових показників, методики формування та аналізу похідної фінансової звітності розглядаються в працях вітчизняних і зарубіжних учених, зокрема Т.В. Головка [1], Т.М. Ковальчук [2], О.В. Нікіфорової [3] К.І. Редченка [4], Дж.М. Уолена [5] та ін. Проте досі в науковій літературі не досягнуто консенсусу стосовно складу прогнозної фінансової звітності, послідовності її підготовки, доцільності застосування різних методик її формування й аналізу.

Мета статті полягає у тому, щоб розвинути методику прогнозування фінансової звітності на підґрунті комплексного аналізу тенденції зміни її показників у минулому, взаємозв'язків між окре-

мими показниками, галузевих закономірностей та спрогнозувати показники фінансової звітності з урахуванням ризику зниження ефективності операційної діяльності на основі моделювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливим питанням методики розроблення прогностичної фінансової звітності є обґрунтування її етапів і складу. Зокрема, О.В. Нікіфорова виділяє такі етапи прогнозування фінансової звітності: визначення та підготовка вихідних даних; прогнозування обсягів продажу; планування елементів фінансової звітності; підготовка прогностичної фінансової звітності [3, с. 218].

Т.М. Ковальчук [2, с. 301] та К.І. Редченко [4] вважають, що методика стратегічного аналізу на основі прогностичної фінансової звітності включає такі етапи: прогнозування чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); підготовка прогностичного звіту про фінансові результати (про сукупний дохід); складання проектного балансу (звіту про фінансовий стан) та визначення додатково необхідних фондів; підготовка проєктованих звітів про рух грошових коштів і власний капітал. Ми погоджуємося із твердженням даних авторів, що для стратегічного фінансового аналізу найбільше значення має прогнозування перших двох форм звітності, які дають змогу оцінити потенційний фінансовий результат і потребу у зовнішньому фінансуванні.

Концепція похідної фінансової звітності ґрунтується на використанні методів прогнозування, які класифікуються за різними ознаками. За ступенем формалізації методи прогнозування прийнято поділяти на інтуїтивні (якісні), в основі яких – досвід, інтуїція, спеціальні знання, творче мислення фахівця (експерта) певної галузі, та формалізовані (кількісні), до яких належать методи екстраполяції (часові тренди, експоненційне згладжування, метод авторегресій, рухомої середньої, гармонійних ваг) та методи моделювання (на основі рівнянь регресії, статистичне, структурне, імітаційне, сіткове). Також методи прогнозування класифікують за базисом прогнозу (метод відсотка від продажу, регресійний, нормативних коефіцієнтів, регулювання статей), формою представлення прогностичних показників (метод детермінованих чисел, обробки нечітких чисел, довірчих інтервалів), за наявністю повторюваних операцій (нециклічні та ітеративні методи) [2; 4; 5]. Зазначені методи можуть використовуватися для передбачення рівня одного або декількох показників, які становлять найбільший інтерес для аналітика, або визначення потенційного рівня системи взаємопов'язаних показників фінансової звітності.

Критичний аналіз поглядів вітчизняних і зарубіжних дослідників свідчить про те, що найбільш поширеним є використання методу відсотку від продажу та кореляційно-регресійного аналізу. Перший метод передбачає класифікацію статей історичної фінансової звітності за критерієм залежності від зміни обсягу продажу на автоматично утворені та регульовані. До автоматично утворених статей звіту про фінансові результати належать чистий дохід від реалізації продукції, собівартість реалізованої продукції, операційні доходи та витрати. Регульовані статті звіту про фінансові результати включають фінансові доходи, витрати та втрати, інші доходи та витрати. Відмінністю проектного звіту про фінансові результати від звичайного є врахування прогнозу використання чистого прибутку для визначення такого показника, як доповнення до нерозподіленого прибутку (першого розділу пасиву балансу).

У стратегічному аналізі статті прогнозованого балансу поділяються на автоматично утворені (необоротні активи за винятком довгострокових фінансових інвестицій, оборотні активи, поточні зобов'язання і забезпечення) і регульовані (довгострокові фінансові інвестиції, власний капітал, довгострокові зобов'язання і забезпечення).

Якщо в проектованому балансі актив перевищує пасив, різниця між ними – це так звані додатково необхідні фонди (ДНФ). Вони характеризують потребу в додатковому фінансуванні або за рахунок власного капіталу, або довгострокових і поточних зобов'язань. Указана операція називається утворенням додатково необхідних фондів із розподілом за статтями. Іноді додатково необхідні фонди набувають від'ємного значення – прогноз пасиву перевищує прогноз активу. Тоді в проектованому балансі збільшують одну або декілька статей оборотних (рідше необоротних) активів. Як правило, на практиці надають перевагу збільшенню статей грошових коштів та їх еквівалентів [2, с. 304–305].

На нашу думку, метод кореляційно-регресійного аналізу є більш точним, оскільки між автоматично утвореними статтями фінансової звітності та чистим доходом зв'язок не завжди є прямо пропорційним (дані статті можуть зростати більшими або меншими темпами порівняно з чистим доходом, що може бути враховано під час використання рівняння регресії), проте для отримання точних результатів за допомогою лінійної регресії необхідно мати дані про чистий дохід та інші статті звіту про фінансові результати, між якими спостерігається лінійний зв'язок, як мінімум за п'ять років. Під час використання методу кореляційно-регресійного аналізу для кожного показника, лінійно пов'язаного з чистим доходом від реалізації продукції, необхідно побудувати рівняння лінійної регресії, попередньо оцінивши тісноту зв'язку:

$$y = ax + b, \quad (1)$$

де a, b – параметри регресії, y – залежна випадкова величина, x – незалежна випадкова або детермінована величина.

Для визначення параметрів регресії використовується система нормальних рівнянь:

$$\begin{cases} \sum_{i=1}^n y_i = an + b \sum_{i=1}^n x_i \\ \sum_{i=1}^n y_i x_i = a \sum_{i=1}^n x_i + b \sum_{i=1}^n x_i^2 \end{cases} \quad (2)$$

де n – кількість спостережень.

До обмежень даного методу можна віднести те, що не завжди взаємозв'язок між показниками фінансової звітності та чистим доходом може бути описаним за допомогою рівняння регресії, тобто побудоване рівняння не є адекватним дійсності. У такому разі виникає необхідність поєднання методу кореляційно-регресійного аналізу з іншими методами (наприклад, із методами рухомої середньої, експоненційного згладжування, середніх величин тощо).

Ключовим питанням розроблення похідної фінансової звітності є прогнозування чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), яке може здійснюватися шляхом розрахунку його середньгеометричного темпу росту за низку попередніх періодів, на основі методу екстраполяції тренда, рухомого середнього, експоненційного згладжування (табл. 1).

Саме від точності прогнозу чистого доходу залежить якість усієї похідної фінансової звітності, тому виникає необхідність удосконалення

методики визначення потенційного рівня чистого доходу підприємства, яка повинна враховувати такі моменти:

– врахування тенденцій зміни обсягу продажу підприємства за низку періодів. Вибір форми функції, яка найбільш точно відображає закономірності зміни чистого доходу, здійснюється з урахуванням фактичної тенденції зміни досліджуваного показника. У результаті проведеного вирівнювання ряду динаміки чистого доходу ПрАТ «Корсунь-Шевченківське хлібоприймальне підприємство» встановлено, що прогнозування повинно здійснюватися на основі побудови рівняння залежності від фактору часу у формі параболи другого порядку [7, с. 34]:

$$y(t) = a + bt + ct^2, \quad (3)$$

де t – період часу, $t \in 1, N$; a, b, c – параметри рівняння регресії, які визначаються на підґрунті системи нормальних рівнянь:

$$\begin{cases} \sum_{i=1}^n y_i = an + b \sum_{i=1}^n t_i + c \sum_{i=1}^n t_i^2 \\ \sum_{i=1}^n y_i t_i = a \sum_{i=1}^n t_i + b \sum_{i=1}^n t_i^2 + c \sum_{i=1}^n t_i^3, \\ \sum_{i=1}^n y_i t_i^2 = a \sum_{i=1}^n t_i^2 + b \sum_{i=1}^n t_i^3 + c \sum_{i=1}^n t_i^4 \end{cases} \quad (4)$$

Для визначення тісноти зв'язку варто використувати множинний коефіцієнт кореляції (R):

$$\rho = \sqrt{1 - \frac{\sum_{i=1}^n (y_i - \hat{y}_i)^2}{\sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2}}, \quad (5)$$

де, y_i, \hat{y}_i – відповідно фактичне і прогнозне значення рівнів динамічного ряду; \bar{y} – середнє значення фактичного рівня динамічного ряду [8, с. 83].

Прогнозування інтервалів досліджуваних показників здійснюватиметься з урахування середньоквадратичного відхилення від лінії тренда за формулами:

$$y_{t+m} \pm t_{\beta} s_y / n^{1/2}, \quad (6)$$

$$s_y = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (y_i - \hat{y}_i)^2}{n-m}}, \quad (7)$$

де t_{β} – табличне значення t -критерію Стюдента на рівні значимості β ; s_y – середнє квадратичне відхилення від лінії тренду; n – число рівнів ряду; m – кількість параметрів у рівнянні регресії [9, с. 128];

– встановлення тенденцій і закономірностей зміни чистого доходу підприємств галузі за низку періодів (рис. 1). У процесі стратегічного аналізу необхідно сформулювати комбінований прогноз, який включає: трендову модель зміни частки чистого доходу досліджуваного підприємства у його загальному обсязі по вибірці ($w(t)$); трендову модель зміни чистого доходу вибірки підприємств ($z(t)$). Отриманий результат буде обмежуючим фактором рівня потенційного чистого доходу досліджуваного підприємства (табл. 2).

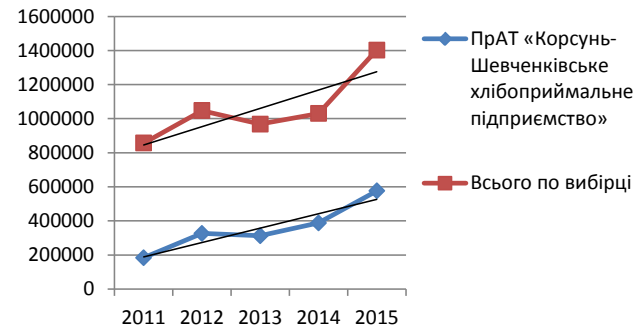

Рис. 1. Динаміка чистого доходу ПрАТ «Корсунь-Шевченківське хлібоприймальне підприємство» та вибірки підприємств борошномельно-круп'яної промисловості в 2011–2015 рр.

Наступним етапом розроблення похідної фінансової звітності є прогнозування статей звіту про фінансові результати та балансу, пов'язаних із чистим доходом. За результатами дослідження емпіричних даних побудовано систему рівнянь регресії (табл. 3), на основі якої визначаються потенційні рівні досліджуваних показників та визначається потреба в додатково необхідних фондах (табл. 4).

Запропонований підхід дає змогу оцінити діапазон прогнозних значень фінансових результатів господарської діяльності (валовий прибуток та фінансовий результат від операційної діяльності) та здійснити інтервальну оцінку змін в активах

Таблиця 1

Вирівнювання динамічного ряду чистого доходу ПрАТ «Корсунь-Шевченківське хлібоприймальне підприємство» різними методами

Рік	t	Чистий дохід	Метод рухомого середнього	Метод експонентційного згладжування ($\alpha=0,2$)	Прогноз на основі середнього темпу росту (1,3299)	Прогноз на основі лінійного рівняння регресії ($y=103856,2+84528,8t, \rho=0,935, S_y=50586$)	Прогноз на основі нелінійного рівняння регресії (парабола другого порядку $y_1=193944,2+7310,51t+12869,71t^2, \rho=0,950, S_y=44489$)
2011	1	184096	-	184096,00	-	188385,00	214124,43
2012	2	326445	-	184096,00	244835,6	272913,80	260044,09
2013	3	312671	-	212565,80	434150,4	357442,60	331703,17
2014	4	388077	274404,00	232586,84	415831,9	441971,40	429101,69
2015	5	575924	342397,67	263684,87	516116,9	526500,20	552239,63
2016	6	-	425557,33	326132,70	765941,1	611029,00	701117,00

α – константа згладжування, ρ – коефіцієнт кореляції, S_y – середньоквадратичне відхилення від лінії тренда

Джерело: розраховано автором на основі [6]

Таблиця 2

Прогнозування чистого доходу ПрАТ «Корсунь-Шевченківське хлібоприймальне підприємство» на основі тенденцій борошномельно-круп'яної галузі

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Чистий дохід від реалізації продукції	759196	1017013	1347589	1760776	2266424
$y(t, w, z) = \begin{cases} w(t) = 0,1904 + 0,0457t; \\ z(t) = 990237 - 108316,7t + 35955,3t^2 \end{cases}, \rho_w = 0,9104, \rho_z = 0,999$					

Джерело: розраховано автором на основі [6]

і пасивах підприємства. Оскільки фактори, які визначають зміну доходів і витрат підприємства, частково знаходяться поза межами впливу підприємства (зовнішні фактори), виникає необхідність урахування феномену ризику в процесі розроблення альтернативних варіантів похідної фінансової звітності. Ризик є невід'ємною характеристикою ринкового середовища, пов'язаною з тим, що на ринкові умови одночасно впливає безмірна кількість факторів різноманітної природи та спрямованості, яка не піддається точній сукупній оцінці. Проте навіть якщо б оцінка всіх ринкових факторів була врахована в моделі (а це неможливо), збереглася б непереборна невизначеність щодо реакції ринку на ті чи інші дії.

Отже, виникає необхідність удосконалення методики оцінки ризику зниження ефективності

операційної діяльності під час розроблення альтернативних варіантів управлінських рішень на підґрунті похідної фінансової звітності.

За результатами проведеного стратегічного аналізу отримано такі критичні точки потенційного рівня фінансового результату від операційної діяльності: мінімальний, середній і максимальний рівні (fr_{min} ; fr_{av} ; fr_{max}), при цьому виконується рівність $\Delta = fr_{max} - fr_{av} = fr_{av} - fr_{min}$, а fr_{av} є найбільш очікуваним рівнем фінансового результату від операційної діяльності. Тоді прогноз фінансового результату від операційної діяльності можна представити як функцію приналежності фінансового результату від операційної діяльності ($\mu(fr)$) (трикутна нечітка множина (рис. 2)). Операційна діяльність вважається ефективною, якщо очікуване значення фінансового результату від опера-

Таблиця 3

**Рівняння регресії для прогнозування показників балансу та звіту про фінансові результати
ПрАТ «Корсунь-Шевченківське хлібоприймальне підприємство»**

№	Показник	Умов. познач.	Рівняння регресії	ρ
1	Чистий дохід від реалізації продукції	y_1	$y_1 = 193944,2 + 7310,51t + 12869,71t^2$	0,950
2	Собівартість реалізованої продукції	y_2	$y_2 = -10866,12 + 1,06y_1 - 1,995 * 10^{-7}y_1^2$	0,999
3	Валовий прибуток	y_3	$y_3 = y_1 - y_2$	-
4	Інші операційні доходи	y_4	$y_4 = -5474,62 + 0,028y_1$	0,857
5	Адміністративні витрати	y_5	$y_5 = 193,87 + 0,0037y_1$	0,981
6	Витрати на збут	y_6	$y_6 = -848,75 + 0,0065y_1$	0,579
7	Інші операційні витрати	y_7	$y_7 = -592,43 + 0,0027y_1$	0,833
8	Фінансовий результат від операційної діяльності	fr	$fr = y_3 + y_4 - y_5 - y_6 - y_7$	-
9	Необоротні активи	a_1	$a_1 = 20786,49 + 0,2058y_1$	0,916
10	Оборотні активи	a_2	$a_2 = 6642,46 + 0,1659y_1 + 1,47 * 10^{-7}y_1^2$	0,999
11	Власний капітал	c_1	$c_1 = -26753,5 + 0,362y_1$	0,944
12	Позиковий капітал	c_2	$c_2 = 70288,87 - 0,0839y_1 + 2,673 * 10^{-7}y_1^2$	0,999

Джерело: розраховано автором на основі [6]

Таблиця 4

**Прогнозування показників балансу та звіту про фінансові результати
ПрАТ «Корсунь-Шевченківське хлібоприймальне підприємство»**

№	Показник	Прогнозні значення				
		2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	[649973; 752261]	[824590; 926878]	[1024946; 1127234]	[1251041; 1353330]	[1502877; 1605165]
2	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	[594933; 674917]	[728954; 801812]	[867742; 932422]	[1005124; 1060575]	[1134131; 1179303]
3	Валовий прибуток (збиток)	[55040; 77344]	[95635; 125066]	[157203; 194812]	[245918; 292755]	[368746; 425862]
4	Інші операційні доходи	[8090; 10225]	[11734; 13869]	[15915; 18050]	[20634; 22769]	[25890; 28024]
5	Адміністративні витрати	[2659; 3046]	[3321; 3709]	[4080; 4468]	[4938; 5326]	[5893; 6281]
6	Витрати на збут	[3359; 4021]	[4489; 5151]	[5786; 6448]	[7249; 7911]	[8879; 9541]
7	Інші операційні витрати	[1158; 1433]	[1628; 1904]	[2168; 2443]	[2777; 3052]	[3455; 3730]
8	Фінансовий результат від операційної діяльності	[55955; 79068]	[97932; 128172]	[161085; 199503]	[251588; 299235]	[376408; 434334]
9	Необоротні активи	[154540; 175589]	[190473; 211522]	[231703; 252752]	[278229; 299278]	[330053; 351102]
10	Оборотні активи	[176533; 214578]	[243336; 286630]	[331026; 380344]	[444152; 500267]	[587844; 651531]
11	Власний капітал	[208525; 245552]	[271733; 308760]	[344258; 381285]	[426101; 463128]	[517261; 554287]
12	Позиковий капітал	[128676; 158433]	[182851; 222158]	[265095; 315358]	[383678; 446305]	[547935; 624334]
13	Додатково необхідні фонди	[-13818; -6128]	[-32765; -20776]	[-63547; -46624]	[-109887; -87398]	[-175988; -147299]
14	Активи (сукупний капітал)	[337201; 403985]	[454584; 530917]	[609353; 696643]	[809779; 909433]	[1065195; 1178621]

Джерело: розраховано автором

ційної діяльності вище за критерій ефективності E (у найпростішому випадку $E=0$, тобто розглядається ризик отримання збитку від операційної діяльності). Сценарій несприятливого розвитку подій для підприємства описується так:

$$fr_{min} = fr_{av} - \Delta < E \quad (8)$$

Рис. 2. Функція приналежності фінансового результату від операційної діяльності та критерію ефективності

Оскільки всі реалізації (fr , E) за заданого рівня приналежності γ є рівноможливими, то рівень ризику зниження ефективності операційної діяльності (R_{fr}^E) є геометричною ймовірністю попадання значення fr у зону неефективності (лівіше E на рис. 2). Алгоритм визначення ризику зниження ефективності операційної діяльності для $fr_{min} < E < fr_{av}$:

$$\gamma_1 = \frac{E - fr_{min}}{fr_{av} - fr_{min}} \quad (9)$$

$$R_{fr}^E = \frac{fr_{av} - fr_{min}}{fr_{max} - fr_{min}} \gamma_1 - \frac{E - fr_{av}}{fr_{max} - fr_{min}} \ln(1 - \gamma_1) \quad (10)$$

У разі $fr_{av} < E < fr_{max}$ з урахуванням симетричності оцінок ($E^* - fr_{min} = fr_{max} - E$) отримано таку формулу:

$$R_{fr}^E = 1 - R_{fr}^{E^*} = 1 - \frac{fr_{av} - fr_{min}}{fr_{max} - fr_{min}} \gamma_1 + \frac{fr_{max} - E + fr_{min} - fr_{av}}{fr_{max} - fr_{min}} \ln(1 - \gamma_1) \quad (11)$$

Залежно від значення R_{fr}^E рівень ризику зниження ефективності операційної діяльності класифікується так: 0–10% – незначний рівень ризику; 10–20% – допустимий рівень ризику; 20–50% – підвищений рівень ризику; 50–80% – критичний рівень ризику; 80–100% – недопустимий рівень ризику.

Визначення критерію E (табл. 5) здійснюється на підґрунті розрахунку фінансового результату від операційної діяльності виходячи з припущення, що темп зростання чистого доходу підприємства порівняно з базовим у прогнозованому періоді дорівнюватиме досяжному рівню його зростання, розрахованого за формулою запропонованою Дж.К. Ван Хорном [10, с. 210–215]:

$$SGR = \frac{[(BK_0 + B - D) * (1 + K_{ек}) * K_{оа}]}{1 - ЧРП * (1 + K_{ек}) * K_{оа}} * \left(\frac{1}{ЧД_0}\right) - 1, \quad (12)$$

де BK_0 – початковий рівень власного капіталу; $ЧД_0$ – початковий рівень чистого доходу; B – обсяг додатково залучених внесків власників до зареєстрованого капіталу; D – сума дивідендів, які підлягають виплаті; $K_{ек}$ – коефіцієнт структури капіталу; $K_{оа}$ – коефіцієнт оборотності активів; $ЧРП$ – чиста рентабельність продажу.

У 2015 р. рівень досяжного зростання ПрАТ «Корсунь-Шевченківське хлібоприймальне підприємство» дорівнює:

$$SGR = \frac{174118 * (1 + 0,63) * 2,03}{1 - 0,05 * (1 + 0,63) * 2,03} * \frac{1}{57524} \approx 0,2.$$

Таблиця 5

Розрахунок критерію ефективності операційної діяльності ПрАТ «Корсунь-Шевченківське хлібоприймальне підприємство» в 2016 р.

Показник	тис. грн.
1. Чистий дохід від реалізації продукції	57524*1,2=691109
2. Собівартість реалізованої продукції	627601
3. Валовий прибуток (збиток)	63508
4. Інші операційні доходи	8948
5. Адміністративні витрати	2815
6. Витрати на збут	3625
Інші операційні витрати	1269
7. Фінансовий результат від операційної діяльності	64748

Джерело: розраховано автором

Ризик зниження ефективності операційної діяльності дорівнює:

$$55955 < 64748 < 67812 \rightarrow fr_{min} < E < fr_{av}$$

$$\gamma_1 = \frac{64748 - 55955}{67812 - 55955} = 0,7416$$

$$R_{fr}^E = \frac{67748 - 55955}{79068 - 55955} * 0,7416 - \frac{64748 - 67812}{79068 - 55955} * \ln(1 - 0,7416) = 0,196$$

Отже, рівень ризику зниження ефективності операційної діяльності для досліджуваного підприємства становить 19,6%, що є допустимим значенням.

Висновки. У статті здійснено узагальнення теоретичних і методичних проблем прогнозування фінансової звітності. Удосконалено методику прогнозування фінансової звітності підприємств борошномельно-круп'яної промисловості з урахуванням ризику. Запропонований підхід дає змогу здійснити підготовку альтернативних варіантів балансу та звіту про фінансові результати, які враховують діапазон оптимістичних і песимістичних варіантів розвитку подій, визначити та оцінити стратегічні альтернативи діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

- Головко Т.В., Сагова С.В. Стратегічний аналіз: [навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц.] / Т.В. Головко, С.В. Сагова; за ред. д-ра екон. наук, проф. М.В. Кужельного. – К.: КНЕУ, 2002. – 198 с.
- Ковальчук Т.М. Стратегічний аналіз: [навч. посіб.] / Т.М. Ковальчук. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2015. – 424 с.
- Никифорова Е.В. Бухгалтерская финансовая отчетность как основной источник информации инвестиционной привлекательности / Е.В. Никифорова, О.В. Шнайдер // Вектор науки ТГУ. – 2013. – № 1(13). – С. 217–219.
- Редченко К.І. Стратегічний аналіз у бізнесі: [навч. посіб.] / К.І. Редченко; вид. 2-е, доп. – Львів: Новий Світ – 2000, 2003. – 272 с.
- Wahlen J.M. Financial Reporting, Financial Statement Analysis and Valuation: A Strategic Perspective / J.M. Wahlen, S.P. Baginski, M. Bradshaw. – [7th Edition]. – South-Western, Cengage Learning, 2011. – 1261 p.
- Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://smida.gov.ua/>.
- Азарова А.О. Економетрія: [навч. посіб.] / А.О. Азарова [та ін.]. – Вінниця: ВНТУ, 2011. – Ч. 2. – 118 с.
- Руська Р.В. Економетрика: [навч. посіб.] / Р.В. Руська. – Тернопіль: Тайп, 2012. – 224 с.

9. Корягін М.В. Оцінювання вартості підприємства в системі бухгалтерського обліку: [монографія] / М.В. Корягін. – Львів: Інтерсервіс, 2012. – 261 с.
10. Ван Хорн Дж.К. Основы управления финансами / Дж.К. Ван Хорн; гл. ред. Я.В. Соколов; пер. с англ. – М.: Финансы и статистика, 1999. – 800 с.

Худик О. Б.

Черновицкий национальный университет имени Юрия Федьковича

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДИКИ ПРОГНОЗИРОВАНИЯ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ

Резюме

В статье рассмотрены теоретические и методические проблемы прогнозирования финансовой отчетности. Усовершенствована методика прогнозирования финансовой отчетности на основе комплексного анализа тенденции изменения ее показателей в прошлом, взаимосвязей между отдельными показателями, отраслевых закономерностей. Разработана модель оценки риска снижения эффективности операционной деятельности.

Ключевые слова: прогнозирование, риск, стратегический финансовый анализ, финансовая отчетность.

Khudyk O. B.

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

THE IMPROVEMENT OF METHODOLOGY OF FINANCIAL STATEMENTS' PREDICTION

Summary

The theoretical and methodological problems of financial statements prediction are discussed in the article. The methodology of financial statements forecasting is improved on the basis of the complex analysis of tendencies of its indicators changing, the relationship among individual indicators, industrial trends. The model for the evaluation the risk level of operational activity's effectiveness decrease is developed.

Key words: prediction, risk, strategic financial analysis, financial statements.

УДК 657.1

Яцишин С. Р.

Хаблюк О. А.

Тернопільський національний економічний університет

КОНСОЛІДАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ: ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТКУ

У статті досліджено питання виникнення передумов та зародження інституту консолідації фінансової звітності у світовому масштабі, включаючи вітчизняний простір. Визначено причини, які вплинули на розвиток консолідованої фінансової звітності. Зроблено висновок, що в історичному аспекті фундамент консолідованої звітності формувався на таких двох основних елементах, як великі приватні корпорації та добре розвинений фінансовий ринок.

Ключові слова: злиття, інвестиції, інвестори, капітал, компанії, консолідація, кредитори, придбання, фінансова звітність, холдинг.

Постановка проблеми. Сучасні економічні умови підвищують роль консолідованої фінансової звітності як у всьому світі, так і в Україні. Причини добре відомі: глобалізація бізнесу, укрупнення корпорацій унаслідок злиттів та придбань, подолання державних кордонів і розвиток транснаціональних корпорацій, активний вихід вітчизняних компаній на міжнародні фондові ринки тощо. Під консолідованою фінансовою звітністю розуміється систематизована інформація, яка відображає фінансове становище, фінансові результати діяльності та зміни фінансового становища суб'єкта господарювання, організацій і (чи) іноземних суб'єктів, групи організацій і визначається відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності. Згідно з тлумаченням, наведеним у МСБО 27 «Консолідована та окрема фінансова звітність», консолідована фінансова

звітність – фінансова звітність групи, в якій активи, зобов'язання, власний капітал, дохід, витрати та грошові потоки материнського підприємства та його дочірніх підприємств подаються як активи, зобов'язання, власний капітал, дохід, витрати та грошові потоки єдиного економічного суб'єкта господарювання [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На основі аналізу статей, що досліджують консолідацію фінансової звітності як у зарубіжній, так і у вітчизняній практиці, виявлено значну зацікавленість науковців щодо даного питання. Зокрема, О.С. Герасименко, Р.С. Коршикова, В.М. Костюченко, М.Р. Лучко, В.П. Онищенко, І.В. Семчук та інші вчені досліджують методи виконання консолідації звітності, розглядають основні вимоги П(С)БО та МСФЗ щодо консолідації звітності та їх застосування в обліку суб'єктів господарювання,